

Program autorski
z elementami edukacji regionalnej
dla dzieci 6 – letnich
w Rzykach

termin realizacji: 1 rok szkolny

napisała i opracowała:

mgr Ewa Cinal

mgr Anna Dyrz

mgr Jolanta Łysoń

PRZESŁANKI

Przedstawiony poniżej program jest zgodny z Podstawą programową wychowania przedszkolnego zatwierdzoną przez MEN (*Dz. U. Nr 2/ 2000 – Rozporządzenie MEN z dn. 1.12.1999r poz. 18*) uwzględniającą najnowsze strategie reformy oświatowej w Polsce.

Niniejszy program uwzględnia stopniowe, planowe poszerzenie i pogłębienie wiedzy dziecka o sobie i o swojej rodzinie, o regionie zamieszkania rozpoczynając od miejscowości, w której znajduje się przedszkole po granice województwa (regionu).

W przedszkolu w Rzykach, gdzie jesteśmy nauczycielkami ważnym elementem w pracy z dziećmi jest współpraca ze środowiskiem lokalnym, poznawanie tradycji, obrzędów oraz sztuki ludowej. To właśnie skłoniło nas do napisania programu regionalnego, który zawiera propozycje rozwiązań tematycznych w ramach edukacji regionalnej, a przedstawione w nim pomysły są niejako kanwą dla nauczycieli do realizacji własnych tematów kompleksowych oraz treści będących podstawą do budowania świadomej przynależności do „małej ojczyzny”.

Naszą intencją jest dostarczenie nauczycielowi inspiracji do traktowania tematyki związanej z dziedzictwem kulturowym jako obszaru, w ramach którego można realizować treści dydaktyczne, a równocześnie kształtować postawy i budować podłoże do późniejszych poglądów na temat tożsamości narodowej.

CELE I ZADANIA

Nadrzędnym celem wychowania przedszkolnego sformułowanego w Podstawie programowej „...*jest wspomaganie i ukierunkowanie rozwoju dziecka zgodnie z jego wrodzonym potencjałem i możliwościami rozwojowymi w relacjach ze środowiskiem społeczno - kulturowym i przyrodniczym*”.

W odniesieniu do poniższego programu regionalnego z celu nadrzędnego wynikają następujące **cele ogólne**:

- rozbudzanie u dzieci poczucia przynależności do „swoich korzeni” w rodzinie, do społeczności przedszkolnej, środowiska lokalnego, regionu;
- przybliżanie tradycji i obrzędów świątecznych we własnej miejscowości;
- poznanie twórców ludowych wraz z ich twórczością.

Z owych celów ogólnych wyłaniają się **cele szczegółowe**: (dziecko)

- potrafi przedstawić się swoim imieniem i nazwiskiem;
- zna swój adres zamieszkania;
- wie, gdzie jest położony jego dom;
- zna pochodzenie nazwy przysiółka (osiedla)
- zna imię i nazwisko swoich najbliższych (mama, tata, rodzeństwo, dziadkowie);
- zna zawody rodziców;
- zna zajęcia wykonywane przez najbliższych członków rodziny;
- zna historię rodziny;
- rozumie potrzebę obchodzenia uroczystości rodzinnych oraz związanych z tradycją świąteczną;
- zna nazwę, położenie, bogactwo krajobrazu wioski, typowe budowle;
- zna herb wioski;
- zna podania ludowe;
- zna osoby zapisane w pamięci mieszkańców mojej miejscowości;
- zna obrzędy związane z porami roku (powitanie wiosny, dożynki);

- zna tradycje i obrzędy związane ze świętami, np.: Boże Narodzenie, Wielkanoc
- zna obrzędy ludowe;
- rozumie potrzebę uczestniczenia w działalności domu kultury w naszej wiosce;
- zna wybranych twórców sztuki ludowej;
- zna strój ludowy, pieśni, tańce;
- zna wytwory sztuki ludowej;
- zna legendy o swoim regionie;
- zna symbole regionu;
- zwiedza ważniejsze obiekty i zabytki;
- zna wytwory sztuki regionalnej;
- rozumie potrzebę zaznajamiania się z ważniejszymi wydarzeniami historycznymi naszego regionu;
- zna historię wyzwolenia okolicznych wiosek i Andrychowa;
- zna dawne budowle typowe dla naszego regionu;
- zna ważniejsze obiekty i zabytki;
- zna twórców i artystów związanych z naszym regionem;
- zna dzieła artystów regionalnych.

Realizując powyższe cele stwarzamy warunki do: oddziaływań edukacyjnych w zakresie odkrywania i nabywania podstaw wiedzy o świecie; doświadczenia przeżyć estetycznych, artystycznych i społecznych; do rozwijania wyobraźni dziecka i jego kreatywności. Kierując się ich właściwościami zapewnimy dziecku rozwój w całym bogactwie jego osobowości w różnorodnych formach ekspresji i zaangażowania.

TREŚCI PROGRAMOWE

- Znajomość imion wszystkich członków rodziny. Podejmowanie prób określania stopnia pokrewieństwa.
- Gromadzenie wiedzy o czynnościach i obowiązkach wszystkich członków rodziny. Omówienie obowiązków w rodzinie.

- Wykonywanie niektórych łatwych prac wymagających poznania procesów przetwórczych, np. kiszenie kapusty, ogórków, robienie kompotów, wypieki.
- Udział dzieci w planowaniu i w przygotowywaniu uroczystości o charakterze rodzinnym.
- Planowanie i przygotowanie spotkań z ciekawymi ludźmi ze środowiska.
- Pełnienie roli gospodarza wobec zaproszonych gości.
- Kompletowanie ilustracji i fotografii związanych tematycznie z różnymi dziedzinami kultury i tradycji narodowej. Oglądanie filmów, słuchanie wierszy, opowiadań związanych z historią swojej miejscowości i Polski.
- Uczestniczenie w działalności prowadzonej przez dom kultury w Rzykach, bibliotekę, szkołę, muzeum – poznawanie ich roli w życiu kulturalnym miejscowości.
- Rozmowy z dziećmi o pracy zawodowej rodziców, podkreślenie ich społecznej wartości, znajomość zakładu pracy, wykonywanego zawodu i czynności oraz efektów ich pracy.
- Przystwojenie umiejętności posługiwania się własnym nazwiskiem i znajomością dokładnego adresu zamieszkania.
- Kształtowanie uczucia przywiązania i szacunku dla rodziców, dziadków oraz przyjacielskich stosunków z rodzeństwem.
- Czynne uczestniczenie w rodzinnych uroczystościach związanych z tradycją świąteczną i rodzinną.
- Poznanie drzewa genealogicznego swojej rodziny, np. znajomości imion i nazwisk swoich dziadków, pradziadków, wujków, miejsca zamieszkania, warunków ich życia, wykonywanych zawodów.
- Poznanie tradycji ludowych własnej miejscowości, np. obrzędów, strojów ludowych, pieśni, tańców, typowych budowli oraz twórczości ludowej.
- Poznanie twórców ludowych, np. muzyków, rzeźbiarzy, hafciarek... uczestniczenie w spotkaniach z nimi.
- Gromadzenie w kąciku regionalnym typowych dla danego regionu strojów ludowych, wytworów sztuki ludowej, narzędzi i przyborów używanych dawniej i dziś.
- Zwiedzanie zabytków historycznych oraz typowej architektury – Kraków.
- Zaznajomienie z zarysami mapy Polski. Zaznaczenie na mapie Krakowa, największej rzeki - Wisły, własnego regionu i miejscowości.
- Poznanie ważniejszych obiektów Krakowa z wykorzystaniem albumów, przeźroczy, filmów, literatury.
- Wzbogacenie wiedzy o własnym kraju, bliższe poznanie wybranego regionu: jego legend, tradycji, bogactwa i tradycji.
- Zwiedzanie muzeów, galerii, wystaw artystycznych i fotografii – poznanie dzieł sztuki

współczesnej i dawnej.

- Zwrócenie uwagi na pełny rozkwit przyrody oraz na związane z tym prace: sianokosy, żniwa i związane z nimi dożynki.
- Organizowanie spacerów, wycieczek i zabaw w celu zapewnienia dzieciom stałego kontaktu z przyrodą w różnych porach roku.
- Wykorzystanie kącika przyrody do różnych prac, doświadczeń i zabaw badawczych.
- Wzbogacanie słownika dziecka w miarę poznawania środowiska społecznego, przyrodniczego i technicznego.
- Kształtowanie zainteresowań książką jako źródła wiedzy i przeżyć.

Kształcenie zintegrowane wymaga ustalenia takich form pracy, które pomogą w planowaniu różnorodnej aktywności dzieci w ramach ustalonych cykli tematycznych. W trakcie zajęć formy mogą występować w czystej postaci jak również w różnych połączeniach. Mogą też ulegać zmianom, modyfikacjom.

Formami operujemy w sposób zamierzony, dbając jednak, aby ich zestaw w obrębie cyklu tematycznego był urozmaicony, ciekawy i korzystny dla wszechstronnego rozwoju dziecka.

Nauczyciel realizując niniejszy program regionalny dostosowany do potrzeb i możliwości rozwojowych dziecka sześciolatniego porusza się w kręgu poniższych **cykli tematycznych**:

I. RODZINA – „TU JEST MOJE MIEJSCE, TU JEST MÓJ DOM”

II. RZYKI – MIEJSCOWOŚĆ, W KTÓREJ MIESZKAM

III. MAŁOPOLSKA – POZNAJEMY NASZ REGION

CYKL TEMATYCZNY: RODZINA – „TU JEST MOJE MIEJSCE, TU JEST MÓJ DOM”

ZADANIA EDUKACYJNE	OSIĄGNIĘCIA DZIECKA	FORMA REALIZACJI
<p>Znajomość swojego imienia i nazwiska</p>	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia się swoim imieniem i nazwiskiem; - zna swój adres zamieszkania; - wie, gdzie jest położony jego dom; - zna pochodzenie nazwy (osiedla) przysiółka 	<ul style="list-style-type: none"> - udział w zabawach dramowych: np. „Przygoda w podróży”, „Spotkanie z policjantem” po wysłuchaniu utworu „Przygoda z małpką” - wycieczka na pocztę mająca na celu wysłanie zaadresowanych kart pocztowych do rodziców; - spacer po okolicy, podczas których dzieci określają – „Gdzie mieszkam” - rozmowy z członkami rodziny, by odpowiedzieć „Jak nazywają się Twoi najbliżsi?”
<p>Członkowie rodziny</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zna imię i nazwisko swoich najbliższych (mama, tata, rodzeństwo, dziadkowie); - zna zawody rodziców; - zna zajęcia wykonywane przez najbliższych członków rodziny; 	<ul style="list-style-type: none"> - współtworzenie z rodzicami „drzewa genealogicznego”; - zabawy tematyczne związane z poznanymi zawodami z wykorzystaniem właściwych narzędzi, akcesoriów; - wykonywanie łatwych prac domowych; - wypowiedzi dzieci o pracy zawodowej rodziców; - słuchanie utworów literackich, piosenek przedstawiających poznawane zawody;

ZADANIA EDUKACYJNE	OSIĄGNIĘCIA DZIECKA	FORMA REALIZACJI
Obrzędy i tradycje rodzinne	<ul style="list-style-type: none"> - zna historię rodziny; - pamięta i obchodzi święta rodzinne; - obchodzi uroczystości związane z tradycją świąteczną 	<ul style="list-style-type: none"> - prezentacja rodzinnego albumu; - przygotowywanie niespodzianek do programu artystycznego na święta rodzinne - uczestnictwo w uroczystościach rodzinnych (urodziny lub imieniny, Dzień Babci i Dziadka, Dzień Matki, Dzień Ojca Dzień Dziecka); - słuchanie utworów literackich, piosenek; - oglądanie nagrań przybliżających obrzędy i tradycje z wideoteki „Domowe Przedszkole”; - przygotowanie i wykonanie stroików świątecznych (Boże Narodzenie, Wielkanoc) przy udziale rodziny z wykorzystaniem elementów ludowych

CYKL TEMATYCZNY: MAŁOPOLSKA - POZNAJEMY NASZ REGION

ZADANIA EDUKACYJNE	OSIĄGNIĘCIA DZIECKA	FORMA REALIZACJI
Krajobraz i położenie naszej wioski	- zna nazwę, położenie, bogactwo krajobrazu wioski, typowe budowle;	<ul style="list-style-type: none"> - spacer, podczas których poznamy miejsca zamieszkania dzieci, usytuowania placówek usługowych itp. - wykonanie prac plastycznych ukazujących krajobraz naszej wioski
Symbole wioski	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi opisać jak wygląda herb wioski; - zna podania ludowe; 	<ul style="list-style-type: none"> - wykonanie prac plastycznych obrazujących poznane legendy, przedstawiające wioskę; - zaproszenie osoby znającej historię naszej wioski;

ZADANIA EDUKACYJNE	OSIĄGNIĘCIA DZIECKA	FORMA REALIZACJI
<p>Obrzędy i tradycje z wykorzystaniem utworów literackich, piosenek</p>	<ul style="list-style-type: none"> - poznaje osoby zapisane w pamięci mieszkańców swojej miejscowości; - zna obrzędy związane z porami roku (powitanie wiosny, dożynki); - uczestniczy w tradycjach i obrzędach związanych ze świętami: <ul style="list-style-type: none"> · Boże Narodzenie; · Wielkanoc; - zna obrzędy ludowe kultywowane w wiosce; 	<ul style="list-style-type: none"> - uczestniczenie w akademii z okazji Święta Patrona Szkoły; - oglądanie pamiątek dotyczących patrona szkoły; - odwiedzenie grobu patrona szkoły, zapalenie symbolicznego znicza; - pochód nad rzekę (topienie Marzanny – pożegnanie zimy, powitanie zielonym gaikiem wiosny); - zachęcenie do brania udziału w Dożynkach wraz z rodzicami lub dziadkami; - przygotowanie stroików świątecznych i przekazanie życzeń instytucjom użyteczności społecznej (szkoła, Koło Gospodyń, sklepy); - zorganizowanie „Poranka Wigilijnego” i wspólne kołędowanie; - wykonanie pisanek i stroików świątecznych; - wspólna zabawa z dziećmi nie uczęszczającymi do przedszkola (Andrzejki, św. Mikołaj); - degustacja pączków w „tłusty czwartek” w Kole Gospodyń; - przedstawienie Jasełek dla Koła Gospodyń;

ZADANIA EDUKACYJNE	OSIĄGNIĘCIA DZIECKA	FORMA REALIZACJI
Kultura i sztuka w naszej wiosce	<ul style="list-style-type: none"> – uczestniczy w działalności domu kultury w naszej wiosce; – poznaje twórców sztuki ludowej; – poznaje strój ludowy, pieśni, tańce; – zna wytwory sztuki ludowej; 	<ul style="list-style-type: none"> – warsztaty plastyczne „Zabawki z łupinki orzeszka”, – przedstawienia teatralne „Tłusty czwartek – udział w konkursie recytatorskim (utwory poetki regionu E. Berdsen), – zaproszenie twórców ludowych, – gromadzenie eksponatów i wytworów sztuki ludowej, narzędzi i przyborów używanych dawniej i dziś w przedszkolnym kąciaku regionalnym.

CYKL TEMATYCZNY: MAŁOPOLSKA - POZNAJEMY NASZ REGION

ZADANIA EDUKACYJNE	OSIĄGNIĘCIA DZIECKA	FORMA REALIZACJI
<p>„Moja mała ojczyzna”</p> <ul style="list-style-type: none"> · Małopolska · Góry 	<ul style="list-style-type: none"> – zna legendy o swoim regionie; – zna symbole regionu; – poznaje strój ludowy, pieśni, tańce krakowskie; – zwiedza ważniejsze obiekty i zabytki; – zna wytwory sztuki regionalnej; 	<ul style="list-style-type: none"> – poznanie treści utworów literackich i piosenek prezentujących specyfikę naszej krainy geograficznej – wycieczka do Krakowa – Rynek, Sukiennice, Kościół Mariacki i inne zabytki; – wyrażanie przeżyć i utrwalanie ich w pracach plastycznych m.in. „Nasza mała czysta Ojczyzna”
Dziedzictwo historyczne	<ul style="list-style-type: none"> – poznaje ważniejsze wydarzenia historyczne naszego regionu; – zna historię wyzwolenia okolicznych wiosek i Andrychowa; – poznaje dawne budowle typowe dla naszego regionu; – poznaje ważniejsze obiekty i zabytki; 	<ul style="list-style-type: none"> – wycieczka do Izby Regionalnej; – wycieczka do muzeum, – zaproszenie osoby znającej historię okolic, – przygotowanie inscenizacji teatralnych: – „W wojtusiowej izbie”; – „U podnóża gór”.

ZADANIA EDUKACYJNE	OSIĄGNIĘCIA DZIECKA	FORMA REALIZACJI
Kultura i sztuka	<ul style="list-style-type: none"> – zna twórców i artystów związanych z naszym regionem; – zna dzieła artystów regionalnych; 	<ul style="list-style-type: none"> – zwiedzanie wystaw i galerii prezentujących sztukę ludową, upamiętniające tradycje m.in. wystawę wieńców dożynkowych, – spotkania z twórcami i ludźmi kultury np. poetą z danego regionu, malarzem, rzeźbiarzem.

Bibliografia

1. Braun Krzysztof: *Zapiskane w pamięci* – Opowieści o polskiej kulturze ludowej. Wyd. Didasko, Warszawa 1999.
2. Długosz Janina: *Imprezy i uroczystości w procesie dydaktyczno-wychowawczym klas początkujących*; Wyd. FOSZE, Rzeszów.
3. Dudzińska Irena: *Metodyka wychowania w przedszkolu*. Cz. I, II, III, WSiP Warszawa 1976
4. Dudzińska Irena, Fiutowska Teresa, Ratajczak Hanna, Trojanowska Barbara: *Sto pomysłów zabaw i zajęć Domowego Przedszkola*, WSiP, Warszawa 1992
5. Komorowska H.: *O programach prawie wszystko*, WSiP, Warszawa 1999
6. Ratyńska H. *Literatura dziecięca w pracy przedszkola*, WSiP, Warszawa 1991
7. Sawicka A.: *Z problematyki wychowania patriotycznego w przedszkolu*, WSiP, Warszawa 1980
8. Szuman Stefan. : *O sztuce i wychowaniu estetycznym.*, PZWS, Warszawa 1962;
9. Szuman Stefan: *Sztuka dziecka. Psychologia twórczości rysunkowej dziecka.*, WSiP, Warszawa 1990;
10. Wieman Maria: *A czy wy tak potraficie?*, WSiP, Warszawa 1988

Napisały i opracowały:

mgr Ewa Cinal

mgr Anna Dyrzc

mgr Jolanta Łysoń